

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza
w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали X Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)**

**Луцьк
2025**

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 12 травня 2025 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 Х Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 215 с.

ISBN 978-617-8279-53-0

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на Х Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

ISBN 978-617-8279-53-0

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

© Колектив авторів, 2025

Потапова Алла

potapova.alla@vnu.edu.ua

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ЗНИКЛІ СЕЛА ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Колись вони диміли теплом хат, бриніли дитячим сміхом і шелестіли житами під вітром. Сьогодні ж – лише спогад, затертий часом, мов штрих на пожовклому фото. Зниклі села Волинської області – це не просто пусті ділянки на мапі, а голоси минулого, які варто чути та пам'ятати.

Одним із таких сіл є Крем'яне, що колись належало до Локачинського району. У 2000 р. його офіційно виключили з переліку населених пунктів. Жителі роз'їхались, а хатини залишились підвладними дощу, вітру й часу. Місцеві згадували, як непримітно й болісно село «розчинилось» – ні війни, ні пожеж, лише тиха еміграція та адміністративна байдужість.

Інша подібна доля спіткала Ольшани на Луцькому Поліссі. Колись зелене та квітуче, село потрапило до списку «неперспективних» у радянську добу. Людей переселяли до більших сіл, будинки розбирали, а назва залишилась хіба що на пожовклих картах і в переказах старожилів.

На півночі, серед лісів Камінь-Каширського району, згасла Грива. Тут природа взяла гору над людиною – болота, важкодоступність, відсутність інфраструктури змусили мешканців залишити домівки. Сьогодні на місці села – лише хащі й сліди колишньої вулиці, зарослої папороттю.

Серед зниклих є й Дубники, доля яких залишається туманною. Архіви мовчать, а в пам'яті старожилів це село – лише вогник у вечірньому спогаді: «Там, де річка Петрушка гнулася між вербами, стояли дві хати й школа...».

А ще – Риловиця, невелике село, яке зникло без гучних заяв чи газетних заголовків. Можливо, воно загубилося у вітрах реорганізації, або стало жертвою зміни русла річки, що підмило береги й доли.

Таких сіл в області – щонайменше шістнадцять. У кожного своя тиха трагедія, своя незавершена пісня. Назви, які більше не озвучують у щоденних зведеннях, але які зберігає земля, вода та народна пам'ять.

Сучасна демографічна ситуація Волинського краю зумовлює небезпеку зникнення низки сільських населених пунктів із карти області. Унікальні ойконіми – своєрідні носії історичної пам'яті, місцевої географії та культури – опиняються під загрозою зникнення разом із останніми жителями.

Такі села, як Скабарівщина, Броніславівка та Октавин, уже сьогодні не мають постійного населення, перетворившись на формально існуючі, але де-факто мертві пункти. Їхні назви, які зберігають у собі мовні та культурні нашарування кількох століть, ризикують зникнути назавжди.

Згідно з офіційними даними на 2019 р., у багатьох інших селах Волинської області також зафіксовано критично низьку чисельність населення: Красnodуб'я – 3 особи, Красний Бір – 1 особа, Чорний Ліс – 2 особи, Кладнів – 4 особи, Нова Воля – 5 осіб, Серебряниця – 5 осіб, Під'язівні – 6 осіб, Надрічне – 6 осіб, Гевин – 6 осіб, Маруся – 8 осіб, Усичівські Будки – 8 осіб, Калинівка – 10 осіб, Косиці – 11 осіб, Сваловичі – 12 осіб, Житані – 12 осіб.

Більшість із цих топонімів є зразками локальної ойконімії, що виникла в результаті природно-географічного, антропонімічного або історичного впливу. Так, назва Красnodуб'я вказує на природний компонент – «червоні дуби», Чорний Ліс – на

густу темну лісисту місцевість, Серебряниця може мати сакральне або навіть міфологізоване походження, пов'язане з назвою металу чи легендами про срібло.

Із втратою таких сіл втрачається не лише територія – стирається пласт місцевої історії, фольклору, діалектів, традицій та навіть особливостей ментальності. Зникнення ойконіма – це не лише географічний, а й культурно-лінгвістичний колапс.

З огляду на це, надзвичайно важливо не лише документувати назви та історію малонаселених пунктів, а й осмислювати їх у ширшому культурному та демографічному контексті. Адже з кожним зниклим селом область втрачає частину своєї багатовікової ідентичності.

Станом на 2019 р. серед 1054 сільських населених пунктів Волинської області спостерігається чітка тенденція до депопуляції значної частини сільської мережі. Зокрема, у 10 селах зареєстровано менш як 20 осіб, у 18 селах – до 50 осіб, ще в 59 селах – до 100 мешканців, у 60 селах – до 150 осіб, а в 34 селах – до 200 осіб. Така статистика свідчить про наявність великої кількості малонаселених або демографічно вразливих поселень, які в умовах відсутності позитивної міграційної динаміки можуть у перспективі опинитися на межі зникнення з офіційної карти адміністративно-територіального устрою області.

Список використаних джерел: 1. Волощук Анна. Забуті богом і людьми: як вимирає волинське село. *Офіційний сайт Інформаційного агентства «Волинські Новини»*. URL: <https://www.volynnews.com/news/extreme/zabuti-bohom-i-liudmy-iak-vymyraye-volynske-selo/>
2. Куди зникають села: на Волині – чотири безлюдних населених пункти. *Офіційний сайт «Суспільне Луцьк»*. URL: <https://suspilne.media/lutsk/537911-kudi-znikaut-sela-na-volini-cotiri-bezludnih-naselenih-punkti/>

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНІВ

Пугач Сергій	Територіальні аспекти дослідження соціальних інтернет-мереж	3
Дронова Олена	Екологічний слід як маркер екологічної та економічної безпеки	5
Нємець Олексій	Socio-geographical aspects of the evolution of the creative economy	9
Влах Мирослава	Географічне назовництво й геополітика	13
Овчаренко Гліб, Сегіда Катерина Криволапов Валерій	Про різноманіття визначення та суть ідентичності як ресурсу для розвитку регіонів	17
Маковецька Лариса	Обґрунтування методики суспільно-географічного аналізу людського капіталу	19
Потапова Алла	Соціально-економічний розвиток територій у науково-теоретичному контексті формування освітніх програм вищих навчальних закладів	22
	Зниклі села Волинської області	25

ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНІВ

Лажнік Володимир	Динаміка та сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами між Україною та Іспанією	27
Грицевич Володимир	Методика метризації соціально-економічного стану регіонів із метою оцінки їх потенціалів	31
Pohrebskyi Taras	The Development of Greenfield Projects in the World	33
Pohrebskyi Taras	The Involvement of Greenfield Lands in Ukrainian Post-War Reconstruction	35
Слащук Андрій	Оцінка сучасного стану демографічного розвитку міста Луцька (2001–2024 роки)	37
Сук Олена, Залуська Марія, Поручинський Володимир Яроменко Оксана	Розвиток міських агломерацій України в умовах децентралізації	38
Волков Денис, Ключко Людмила Гаєріков Артем, Телебєнєва Євгенія Кощук Ольга	Житлове господарство Рівненщини: суспільно-географічний аспект	40
	Стан і перспективи розвитку роздрібної торгівлі Харківської області	42
	Територіальні особливості виробництва кукурудзи в Україні	46
	Проблеми та перспективи розвитку галузей рослинництва Рівненської області	50
Сосницька Ярослава	Агрокластери як інноваційна форма розвитку агробізнесу в Україні	53